

FD

FORSVARSDEPARTEMENTET

Høringsnotat

**Om endringer i forskrifter om erstatning og kompensasjon
til veteraner fra internasjonale operasjoner (foreldelse og
klageadgang)**

16. april 2021

Innhold

1	Hovedinnholdet i høringsnotatet	3
2	Bakgrunn	3
3	Departementets vurderinger og anbefalinger	3
3.1	Reguleringen av foreldelse og søksmålsfrist i forskrift	3
3.2	Forskriftsendringer som følge av klageadgang etter forsvarsloven § 55	4
3.3	Ikrafttredelse	6
4	Økonomiske og administrative konsekvenser	6

1 Hovedinnholdet i høringsnotatet

Forsvarsdepartementet (FD) sender med dette på høring forslag til endringer i forskrifter som gjelder erstatnings- og kompensasjonsordninger for veteraner fra internasjonale operasjoner.

Hensikten med forslagene er å bringe forskriftene i samsvar med forsvarsloven, slik den vil foreligge etter ikrafttredelsen av vedtatte endringer, jf. Lovvedtak 68 (2020-2021) til Innst. 223 L (2020-2021) og Prop. 59 L (2020-2021).

For det første foreslås endringer i reglene om foreldelse i forsvarstilsatteforskriften og forskrift 22. desember 2009 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for veteraner med psykiske belastningsskader som følge av internasjonale operasjoner. For det andre foreslås å forskriftsfeste at forvaltningsloven kapittel IV til VI skal gjelde i saker om erstatning for psykiske belastningsskader etter forsvarsloven § 55. For det tredje foreslås forskriftsendringer for å gjenspeile at klageorganet i sakene endrer navn til Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner.

Øvrige forslag til endringer i forskriftene om erstatning- og kompensasjonsordningene for veteraner, herunder forslag om en saksbehandlingsregel for bruk av spesialisterklæringer, sendes på høring senere denne våren. Av tidsmessige årsaker sendes de foreliggende forskriftsendringene med tilknytning til loven på separat høring.

2 Bakgrunn

Stortinget vedtok 18. februar 2021 endringer i forsvarsloven, jf. Lovvedtak 68 (2020-2021) til Innst. 223 L (2020-2021) og Prop. 59 L (2020-2021). Lovendringene vil tre i kraft 1. juli 2021. Disse omfatter nye, lempeligere regler om foreldelse av krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av tjeneste i internasjonale operasjoner. Foreldelsesreglene vil gjelde for krav om erstatning for psykiske belastningsskader etter forsvarsloven § 55, krav om kompensasjon etter forskrift 22. desember 2009 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner, samt krav om billighetserstatning etter forsvarstilsatteforskriften kapittel 10. Disse tre ordningene går under fellesbetegnelsen intopserstatning. Videre innebærer lovendringene at saker om psykiske belastningsskader etter forsvarsloven § 55 skal kunne påklages til den samme klagenemnda som behandler krav om intopserstatning etter de andre regelverkene.

Lov- og forskriftsendringer knyttet til innføring av klageordningen har tidligere vært på høring, se høringsnotat av 2. juli 2020.

Det vises for øvrig til Prop. 59 L (2020-2021) kapittel 2 for en nærmere redegjørelse for bakgrunnen for endringene.

3 Departementets vurderinger og anbefalinger

3.1 Reguleringen av foreldelse og søksmålsfrist i forskrift

De vedtatte særreglene om foreldelse er ment å gjelde alle krav om intopserstatning for psykiske belastningsskader, jf. Prop. 59 L (2020-2021) punkt 3.3.4 og særmerknadene til § 56. Det vil si krav etter forsvarsloven § 55 første ledd, krav om billighetserstatning etter forsvarstilsatteforskriften kapittel 10 og krav om kompensasjon etter kompensasjonsforskriften. Det er også vedtatt å innføre en søksmålsfrist i sakene. Søksmålsfristen omfatter også andre krav etter forsvarsloven § 55 enn krav som følge av psykiske belastningsskader. Reglene vil fremgå av forsvarsloven § 56.

På bakgrunn av de vedtatte lovendringene foreslås i dette høringsnotatet endringer i forsvarstilsatteforskriften § 50 om foreldelse av krav om billighetserstatning, samt i kompensasjonsforskriften § 11 om foreldelse av krav på kompensasjon. Forslaget innebærer at forskriftsbestemmelsene henviser til reglene i forsvarsloven § 56. Departementet mener dette er en bedre løsning enn å innta reglene i de ulike forskriftstekstene. Dette begrunnes med at forsvarsloven § 56 anses som lett tilgjengelig. Det har vært et poeng under utarbeidelsen av § 56 at den skulle være en fellesbestemmelse for de ulike regelverkene. Departementet mener derfor det er mest ryddig at de ulike forskriftene henviser til den vedtatte fellesbestemmelsen i loven.

Erstatningskrav etter forsvarsloven § 55 første ledd er primært regulert i forsvarsloven. Departementet ser ikke behov for en henvisning til forsvarsloven § 56 i forsvarstilsatteforskriften kapittel 9, som gir nærmere bestemmelser utmåling og utbetaling av slik erstatning. Regler om foreldelse fremgår heller ikke av forsvarstilsatteforskriften kapittel 9 i dag.

Kompensasjonsforskriften § 11 skal lyde:

§ 11 Foreldelse og søksmålsfrist

Krav om kompensasjon etter denne forskrift foreldes tidligst tre år etter ikrafttredelsesdato. *For øvrig gjelder foreldelsesloven, med de særregler som følger av forsvarsloven § 56 første og andre ledd.*

Søksmål må reises innen fristen i forsvarsloven § 56 tredje ledd første punktum.

Forsvarstilsatteforskriften § 50 skal lyde:

§ 50 Foreldelse og søksmålsfrist

Erstatningskrav som følge av psykiske belastningsskader som er påført før 1. januar 2005, foreldes tidligst 1. januar 2008. For øvrig gjelder foreldelsesloven, *med de særregler som følger av forsvarsloven § 56 første og andre ledd.*

Søksmål må reises innen fristen i forsvarsloven § 56 tredje ledd første punktum.

3.2 Forskriftsendringer som følge av klageadgang etter forsvarsloven § 55

Forsvarsloven § 55 første ledd hjemler et lovfestet objektivt ansvar for staten for tap som følge av skade eller sykdom som følge av tjenesten. Bestemmelsen er i utgangspunktet utformet som en privatrettslig erstatningsbestemmelse. Avgjørelser etter den ikke regnet som enkeltvedtak. Dette følger av at § 55 er unntatt fra forvaltningslovens kapittel IV til VI, jf. forsvarsloven § 64 første ledd. I tillegg fremgår det av § 55 første ledd tredje punktum at er ikke klageadgang i sakene.

Ved ikrafttredelsen av endringene i forsvarsloven 1. juli 2021, innføres klageadgang i de sakene etter § 55 første ledd som gjelder krav om erstatning som følge av psykiske belastningsskader. Det medfører et skille i ulike avgjørelser etter § 55. På den ene siden står avgjørelser om erstatning for psykiske belastningsskader, som kan påklages. På den andre siden står øvrige krav, som krav om erstatning for fysiske skader, som ikke kan påklages.

Forsvarsloven § 64 andre ledd gir adgang for departementet til å gi forskrift om at forvaltningsloven kapittel IV til VI likevel skal gjelde for bestemmelsene angitt i første ledd. En slik forskriftsfesting ble ikke vurdert i høringsnotatet om innføringen av en klageadgang som ble sendt fra Forsvarsdepartementet 2. juli 2020.

Forvaltningslovens kapittel IV om saksforberedelser og kapittel V om vedtaket, følges i stor utstrekning allerede av Statens pensjonskasse (SPK) ved behandling av saker etter forsvarsloven § 55. Når det nå gis klagerett i sakene om krav som følge av psykiske belastningsskader, vil disse i praksis være å anse som enkeltvedtak. En forskriftsfesting vil samtidig være en rettssikkerhetsgaranti for de skadelidte. Dette er blant annet løftet av veteranorganisasjonen SIOPS. Departementet foreslår på denne bakgrunn å forskriftsfeste en slik anvendelse for de sakene etter § 55 første ledd som gjelder krav om erstatning som følge av psykiske belastningsskader.

Det foreslås derfor et nytt annet ledd i forsvarstilsatteforskriften § 43. Øvrige saker etter forsvarsloven § 55 vil fortsatt være unntatt fra reglene om enkeltvedtak.

Det foreslås også mindre justeringer i forsvarstilsatteforskriften § 49 for å strømlinjeforme utformingen av § 43 og § 49. Dette medfører ingen materielle endringer.

Endringene i virkeområde fordrer også tilpasning av klagenemndas navn. I høringsnotatet fra Forsvarsdepartementet 2. juli 2020 ble det foreslått å gi klagenemnda navnet «Klagenemnda for intopserstatning». I Prop. 59 L (2020-2021) er dette endret til «Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner». Ordlyden i forsvarstilsatteforskriften § 43 og § 49, samt tittelen på klagenemndsloven, foreslås endret tilsvarende.

Forsvarstilsatteforskriften § 43 skal lyde

§ 43 *Forvaltningsorgan og klageinstans*

Krav om erstatning etter forsvarsloven § 55 første ledd behandles av Statens pensjonskasse. *Vedtak i sak om erstatning for psykiske belastningsskader kan påklages til Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner.*

Forvaltningsloven kapittel IV til VI gjelder for saker som nevnt i første ledd annet punktum, med de særlige regler som følger av forskrift 24. juni 2011 nr. 651 om Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner.

Forsvarstilsatteforskriften § 49 skal lyde:

§ 49 *Forvaltningsorgan og klageinstans*

Krav om billighetserstatning behandles av Statens pensjonskasse. Vedtak i sak om billighetserstatning kan påklages til Klagenemnda for krav om erstatning og

kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner.

Forvaltningsloven kapittel VI gjelder med de særlige regler som følger av forskrift 24. juni 2011 nr. 651 om Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner.

Klagenemndsforordningen gis følgende tittel:

Forskrift 24. juni 2011 nr. 651 om Klagenemnda for krav om *erstatning og kompensasjon* for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner

Klagenemndsforordningen § 1 skal lyde:

§ 1 *Klagenemndas kompetanse*

Klagenemnda for krav om *erstatning og kompensasjon* for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner behandler klager over enkeltvedtak fattet av Statens pensjonskasse etter

- a) Forskrift 22. desember 2009 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner,
- b) Forsvarstilsatteforordningen kapittel 10 om billighetserstatning, og
- c) Forsvarsloven § 55 første ledd, som omhandler krav som følge av psykiske belastningsskader.

3.3 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at endringene gis ikrafttredelse fra 1. juli 2021.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte forskriftsendringene gjelder justeringer for å tilpasse forskriftene til de vedtatte lovendringene, og medfører ingen selvstendige økonomiske eller administrative konsekvenser.